

Pro dobrou věc.

V "Dennici Novověku" ze dne 10. ledna čteme provolání ochotnického spolku "Kollár" v Clevelandu, který tklivými slovy vyzývá svobodomyšlné Čechy, aby nepomínali na bratry zaoceánské, krutě pronásledované c. k. vládou vídeňskou a aby nebyli lhostejní k sbrce, již dotyčný spolek zahájil ve prospěch zápasících s tyraníí o lidská práva a svobodu.

Jak se ze zpráv novinářských dovídáme, bylo za posledních demonstací za všeobecné a rovné právo hlasovací mnoho lidí surovou policií poraněno, ano i pobito a rodiny jich nyní jsou uvrženy v bídu a zámutek. Po té nastalo pronásledování, zatýkáni, odsuzování k těžkým trestům, pokutám a vězením. Z libovůle policie a jiných vládních úřadů lidé zcela neviní vlečeni před soudy, obviňováni z velezrády a jiných podivných přečinů.

"Dennici Novověku" připojila k provolání tomuto uváženshodná slova: "Posíláme agitaci za všeobecné právo hlasovací nejenom souhlasem, ale i peněžitou pomocí." Mnozí v boji tom již utrpěli, jedni upí ve vězeních, druzí ztratili práci i postavení a rodiny jich trpí nouzí nevině. Na tyto trpící tele mělo by býti pamatováno nejdříve!

Bylo to marným voláním. Od té doby uplynulo již více týdnů a posud sčítalo se pomocné sbírky jen několik českých spolků v Clevelandu. Dále to nešlo.

Naše svobodomyšlné časopisy nechaly to bez povšimnutí. V "Osvětě Americké" učiněna o tom zmínka a pisatel končí: "Souhlasíme z plna srdce a kdybychom byli Slováci, Poláci nebo jiná nace, tu kojili bychom se nadějí, že hlas tento dojde podstatné ozvěny. Škoda, že jsme Češi!" Co si máme vybrat z této poznámky? Souhlasil-li pisatel, měl zakončiti slovy povzbuzujícími, nikoli odsuzujícími. Pravda, bratři Slováci nás v národnostních sbírkách zahanbuji. Na podporu Slováků v Uhrách v boji za všeobecné právo hlasovací sebralo se dle výkazu "Am. Slov. Novin" ze dne 7. února \$2,223.14. Nevěříme, že by pisatel oné poznámky mnil to do pravdy, vždyť v krátkých odběratelů "Osv. Am." jest mnoho upřímných a obětavých rodáků. Dokazuje to před dvěma roky pořádaná sbírka na podporu krupobitím a povodní postižených v Čechách. Tehdy sebralo se u "Osvěty" \$1,527.86. Doufám, že i nyní poskytne "Osvěta" příležitost svým odběratelům, aby mohli osvědčiti svůj soucit a lásku k trpícím bratřím, zápasícím za svá lidská práva a svobodu, a že zahájí k tomu novou sbírku. A doufám, že učiní tak i ostatní časopisy. Jest sice pravdou, že zavládla nyní mezi Čechy americkými ku všemu dobročinnému chladná nevěstivost, kterou nedovede ospravedlnit žádná vychloubání se, že se zde postavilo několik spolkových síní, hřbitová a podobně. Všechno to podniknuto bylo z nutnosti a spolky podporující, pokud si národních podniků a potřeb nehledí, jsou vypočítány na materiální zisk. Vyjímaje ovšem spolky vzdělávací, zpěvácké, družstva ochotnická a tělocvičné jednoty, pokud tyto konají svou povinnost.

Když spisovatel Havlasa přinesl pravdu, že Češové američtí ne nohou se ničím velikým vykázat, vzbouřila se proti němu známá novinářská firma vykořisťovatelů českého lidu pro svůj soukromý zisk a snažila se ho ve veřejně pohánit, zosudit, umlčet a uštvat, aby ten jim věřící lid neprohlédl a nepoznal jejich vykořisťovací systém v ohlupování čtenářů. Ve svých listech i na veřejných pochvalou a lichocením snažili se

zakrýti své chyby a ošálit své stoupence, věřící v pravdomluvnost těch tak zvaných svobodomyšlných listů, jen aby zisk jejich nebyl menším. Na místě od nich falešně předstíraného náboženství lidskosti, zavlekli velkou část těch méně vzdělaných svých čtenářů v pouhý sobecký materialismus a nikoli v opravdovou lidskost a svobodomyšlnost.

Aby mi nebylo vytýkáno, že přenáním, uvedu zde příklady z minulé skutečnosti, jak bývalo mezi Čechy americkými jindy a jak nyní. V prvních letech inulí k sobě přistěhovalci opravdovou láskou bratrskou a ochotni byli pomoci druh druhu, když toho bylo zapotřebí. Byly zakládány spolky vzdělávací, knihovny, "Slovanské Lipy" s odbory zpěváckými a ochotnickými a tělocvičné jednoty "Sokol". Američtí Čechové brali vždy na každém národním a svobodnějším pokroku ve staré vlasti. Sledovali, upřímně se z toho těšili a dle možnosti pomáhali. Sbírali jsme příspěvky na národní divadlo poprvé a když vyhořelo, podruhé. Když Vojsa Náprstek poslal "Slovanským Lipám" darem mnoho vzácných knih, poslalo se za to pro průmyslové museum v r. 1863 množství zde v Americe uživaných strojů kmetelářských, americké nádobí a náčiní.

Značné sumy sebrali jsme na Ústřední Matici Školskou v Praze. Jen z Chicaga zasláno bylo v roce 1886 do Prahy 2,500 zl., v roce 1887 zl. 6,759, v r. 1889 zl. 1,200, v r. 1890 zl. 1,000. V roce 1872 bylo posláno povodní postiženým v kraji plzeňském a v okolí Berounském 28,000 zlatých; tehdy ze samotného Clevelandu posláno bylo k tomu cíli 17,000 zlatých. Sbírkou na pomníky Mistra Jana Husí a Jana Žižky z Trocnova rovněž vynesly slušné obnosy. Za své osvobození bojujícím Hercegovcům u samotné "Slavie" sebralo se \$5,000, v r. 1877 pro Černoherce \$2,000. Nuže, milý čtenáři a čtenářko, pozastavte se a zamyslete se trochu. Porovnejte bývalé Čechy americké s nynějšími.

Když nás tu bylo málo a byli jsme většinou chudí, bývalo mezi námi více národního uvědomění a citu, více lásky k staré vlasti a k svému národu. Pro dobré, vznešené účely byli jsme obětavější, nežli nyní, kdy nás je tu více a žijeme v utěšenějších poměrech.

Což, už nejste více tím českým lidem? Vyhnula v nás ta stará láska k národu, vlasti, svobodě a pokroku? Nedovedou se více česká srdce nadchnouti láskou a soucitem k svým rodným bratřím, trpícím a zápasícím o svá lidská práva a svobodu? Což ustydla v nás česká krev tak, aby se nemožila opět rozeběhat? Abychom aspoň učinili tolik, co kdysi pro Hercegovce a Černoherce? Doufám, že Čech dosud nepoklesl tak nízkou, a že opět v něm vzplane doutnající cit a láska k trpícím bratřím, kteří boji za svá práva a svobodu při násěji v obět krev i životy.

Nuže, milí bratři a sestry, dokazte, že jste dosud Čechové, že si umíte vážiti svobody a lidských práv a na důkaz toho, že jste ochotni přinejvět obět na ulehčení bída a k povzbuzení hrdinné vytrvalosti v krutém zápasu s tyraníí, za tu zlatou svobodu vašich bratří a českého národa.

Jan Borecký.

Šestý světový kongres. Počátkem měsíce dubna tohoto roku, odbýváno bude v hlavním městě italském Římě šestý světový kongres pošt. Těží Spojené Státy naše budou zastoupeny několika delegáty na tomto sjezdu. Jedním z delegátů je též vydavatel časopisu "The Omaha Bee" pan Edward Rosewater. Poslední kongres odbýval se před 7 lety v Anglii,

V zájmu pravdy.

Píše Josef Bureš, Caldwell, Kans.

Chápu se péra, abych též několik slov napsal o našich krajsnách, zde v Americe. Nechci nikoho kritizovati, ani urážeti, ale chci jenom poukázat, že národ náš není tak špatný, jak se o něm píše. Jsem vychován téměř v Americe. Rodiče moje přistěhovali se do Ameriky v r. 1877 a usadili se 10 mil západně od Caldwell na 160 akrech, kdež hospodařili s úspěchem a kde jsem já společně se svými sourozenci též vyrůstal. Už tehdy sledoval jsem zdejší život, jak národa našeho, tak jinonárodovců. Naše česká osada rozložena jest mezi Caldwell a Bluff City. Asi uprostřed této osady jest česká síň, krásná to budova, nazvaná "Osvěta". Jest majetkem asi tří spolků, totiž Osvěty, hřbitovního spolku, Českoslovanského spolku a Svobodné obce. A všechny ty spolky pracují pro dobro nás Čechů. Jak jsem se dočetl v "Úvahách" pana T. J. Klímy z Renfrow, Okla., proto přý si Češi staví síň na venkově, aby mohli hovětí svým vášním. Není tomu tak. Pan Klíma píše o našem zdejším životě a dává přednost Američánům. Ale bohuzel, nemá pravdu. Viděl jsem, jak chovají se jinonárodovci k tomu něžnějšímu pohlaví. Když pořádají zábavu, vezme si každý společníci a jde; když přijede na místo, pomůže té své společníci z povozu a sám jde uvázat někam koně. A při té příležitosti uschová si též svých několik kvartů kofalky. Potom jde tančit. Společníci jeho pije vodu, kdežto on kofalku. Pije se tak dlouho, až mužové jsou spíti docela. Potom vyvádějí věci, že až člověk žasne; stráží si klobouky, šermují pěstěmi a často i do opravdy.

Tančí-li v takovém stavu, počítají se jako rudoši. Je-li Irčan, nebo American spítý, je horší nežli divoch.

Mladík sotva dvanáctiletý jezdí již s děvčaty a říká, že má "good time". Děvče čtrnáctileté počítá si na prstech, kolik měla nápadníků. Ale co se týče kuchyňské práce, tu neumí. Viděl jsem u několik Irčanek, které když se vdaly, teprve učily se dělati chleba a jiné kuchyňské práce od české dívky. Skoro všechny české dívky jsou znamenité kuchařky a proto vždy Američáni se shání po české služce.

A myslím, pane Klímo, že Češi staví své síně tam, kde je střed jejich osady. Či snad mají stavěti síně své ve městě pro tu irskou lázu a aby tato cháska měla příležitost české zábavy kaziti? Pan Klíma měl příležitost ty zábavy ve městech pořádané sledovati. Jak sám doznává, musil se v Renfrow, Okla., pan Tříška vzdáti pořádaní zábav jenom k vůli té irské chásce. Tím ovšem nechci říci, že všichni Čechové jsou "v pořádku"; jsou mezi námi též mnozí, kteří se drží irčanského zvyku a myslí, že dobře činí. Obyčejně bývali to ti, kteří se za svou řeč stydí, ale jinou neumí. Ale koukol všude mezi pšenici.

Zdejší české spolky mají vesměs stanovy krásné, směřující k dobru národa našeho a záleží jenom na členstvu, aby stanovy těch se přidržovalo. A s potěšením mohou doznati, že u nás se činí vše možné, aby spolky dostály svému úkolu. Již několikrát měli jsme českou školu, v níž děti učily se český čísti a psáti; divadla časem se též hrají a zkrátka zdejší česká osada dělá, co může.

Pan Klíma mi zajisté nebude míti za zlé, že píšu o českém životě tak, jak o něm soudím. Mám starý zvyk, psát tak, jak se věci mají a proto snad pan Klíma hněvati se nebude. Na zdar!

Ohlasy.

TUCHOMYŠL, v Čechách, 31. ledna 1906. — Ctěná redakce! Obrat, jaký nyní pozoruju a se zájmem sleduju u vašeho ctěného listu, ponese zajisté ovoce dobré. Hlavní zásluhu po stránce kulturního vzdělání má pan Havlas a jiní dopisovatelé, kteří vědouce, co je lidu prospěšno a co ku škodě, vzali si za úkol psáti a lid písemem vzdělávati. Oni budtež vítáni a jich záslužná práce budiž oživena porozuměním a hmotným i mravním podporováním všech pokrokových a svobodomyšlných občanů. Toho hada v podobě lidské, který má na zřeteli hojně dolarů vyzískat, a lid chudý duchem na svůj krvavý pamflet upoutat a jej duševně ubíjet, musí každý při první příležitosti učiniti nemožným. Snad u vás v Americe je to možné, sledovat vývoji kulturního pokroku a vzdělání a psát tak, jak se na slušného a čestného novináře patří. U nás v Rakousku se v tomto ohledu činí vše možné, ačkoli zde máme jiných bojů mnoho. Proto bojovníci naši za pravdu, právo a spravedlnost a jiné nutné požadavky, soustřeďují své síly proti všemu, co národu a lidu jest ke škodě. Hlavní nepřítel našeho lidu jsou: modrokrevníci, militarismus a jiné. A dále rakouský zpátečnický systém, kterým se u nás vše řídí, co slyší na jméno — šosák! K tomu ku všemu patří i ty krváky, jimiž se jen lid, neschopný lepšího pojmu a citu, zdemoralisuje, rozdráždí a konec — vražda, loupež, bláznivec. Pozorují již delší dobu chvalitebnou změnu ve vašem listě. Nyní si opravdu zasluhuje, aby byl hojně čten a rozhlšován. Proto přeji vám mnoho zdaru, což myslím, budete-li pokračovati tak dále, se vám podaří. Čtenáři vaši nechtě hledí dopisovatelům vašim pp. Havlasovi, Charvatovi, Klímovi a jiným vždy vyjítí vstříc a nechtě pracují k tomu, aby ta prašivina krváčka zmizela na dobro. Srdečný pozdrav všem.

R. Urban-Stracký
Schaenfeld u Trmic.

SCHUYLER, Neb. — Ctěná redakce! Přijměte srdečný pozdrav! Zaslal jsem předplatné, pro sém, byste mi zároveň zaslali kalendář. Poslal bych byl předplatné dřívě, ale měl jsem tuze bolavou ruku, tak že jsem ani psát nemohl. Doktor řekl, že je to otrava krve. Měl jsem z toho z počátku strach, ale nyní se mi to už zase lepší. "Pokrok" se mi nyní velice líbí, zvláště když jsou tam od pana Havlasa tak pěkné články. Srdečný pozdrav též čtenářům tohoto listu.

John Tesaf.

KLION, N. Y. — Ctěná redakce! Předem přijměte srdečný pozdrav. "Pokrok" se mi velice líbí, ale nejhorší je, že nemohu jej hned čísti, jak si ho přinesu. Má drahá polovička hned přijde hledat po všech kapsách. "Tu je", vyřikne a hned všeho nechá a čte. Mnoho se jí a vůbec nám všem líbí články páně Havlasovy. To jest zajisté dobrý a upřímný vlastenec. Přejeme mu mnoho zdaru a nechtě se mu všechno podaří, o co se zasazuje. Jest tu asi devět českých rodin, ale je to tak, jako když v zimě pustí člověk dva husáky. Jeden k druhému se nehlásí. Nejsem zde ani celé tři roky, ale už mi to přišlo ku podivu. Tak málo Čechů a ještě se mezi sebou rvou. Nyní zvláště jsem s "Pokrokiem" spokojen. Jest to poučný, dobrý časopis a články páně Havlasovy jsou zajisté pěknou jeho ozdobou. Srdečný pozdrav všem čtenářům tohoto listu.

St. Vorel.

RÚZNÉ ZPRÁVY.

Wolfgang Amadeus Mozart. — Všecek hudební a vzdělaný svět slavil dne 27. ledna t. r. památku 150tiletých narozenin jednoho z nejslavnějších skladatelů celého světa, Wolfganga Amadea Mozarta. Zvláště hudební kruhy pražské oslavily toto jubileum, ježto Praha byla první, která ukázala porozumění k Mozartovým dílům. Praze věnoval Mozart své slavné dílo, operu: "Don Juan", jejíž premiéra konala se r. 1787 na pražském stavovském divadle. Tehdy bydlel Mozart v Praze, ve vile Bertramce u Kollář, kde zakončil také skladbu "Dona Juana". Mozart narodil se 27. ledna 1756 v Solnohradě, zemřel 5. prosince 1791 ve Vídni, kde pochován byl ve společné hřbitvě chudých. Teprve v r. 1859 postavili mu pomník na místě, kde stávala společná hřbitva.

Ze života Mozartova. Zajímavá historika vypravuje se ze života hudebního skladatele Mozarta:

Mozart stvořil svého "Donu Juana", prodávaje nejradyji ve žlutnoucí zahradě. Usedal na lávku nedaleko studny, na jejíž široké, kamenné obrubě psal partituru. Bezpočtukrát při tom vstal a začel k vodometu, kde si omyl ruce — nejspíše, že již tenkrát zahraJy v obvodu Prahy znečištěny byly sázemí a koufem. Při takové příležitosti si svlékl prsten se safírem, dar to abbé Lorenza de Ponte, který zpracoval k "Donu Juanu" libretto, a položil jej na obrubu studně. Když se umyl, vyrušen byl příchodem některých svých ctitelů a umělců, s nimiž odebral se do Prahy, snad do vinárny v Templové uličce, kam častěji zavítal. Na prsten zcela zapomněl.

Až druhého dne jej choť jeho upozornila. Mozart spěchal do zahrady ke studni — než prsten tam již nebyl. Všechno hledání se ukázalo marným.

"Nejspíše spadl do studně," usoudil Mozart ve své dobromyslnosti, ani ve snu nevpomena, že by někdo druhý mohl prsten nalézt i nálezt zatajiti.

O ztrátě se ovšem nemlčelo. Přátelé to záhy rozvesli, jak vše, co týkalo se Mozarta, o jehož každý krok se zamilovaná do něho Praha starala.

A tu jedenkrát — bylo krátce před odjezdem Mozartovým z Prahy — počátkem měsíce listopadu byl povolán Mozart k magistrátnímu soudu. Sluha, který přišel s vyzváním, nevěděl, proč je skladatel volán.

"Vždyť jsem ničeho neučinil," divil se mistr. Jen velmi nerad šel. Byl uveden do kanceláře, Mozartova nadšeného ctitele Alberta Heimsa.

Když vstoupil, stála opodál stolu chudě oděná žena, tčavých, ustrašených zraku. Mozart si vzpomněl, že vídal ji choditi často do "Bertramky" pro vodu. Když pohled její setkal se s Mozartovým, vyčetl tento tichou, úpěnlivou prosbu.

"Slyšel jsem, pane Mozarte, že ztratil se vám drahocenný prsten. Kterak vypadal?"

"Zlatý, se safírem uprostřed," zněla odpověď.

"Je to tento?" pravil soudce, podáváje mu prsten nalezený u oné ženy.

Mozart prsten okamžitě poznal, ale ani hnutím brvy nedal pohnutí své na jevo. Tvářil se, jako by prsten prohlížel a zatím uvažoval. Řekne-li ano, bude žena potrestána, řekne-li ne, ztratí prsten, který měl pro něho značnou cenu.

Duše šlechtná v něm zvítězila. Přikročil až k soudci, položil prsten zpět na stůl v děl pevným hlasem. "Ne, to není on!" —